

පරිසර සංචාරක කර්මාන්තයට නව පියවරක්

නිරිත දිග තෙත් වැසි වනාන්තර සංරක්ෂණ ව්‍යාපෘතිය

ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් 8.53% ක ප්‍රතිශතයක් එනම් හෙක්ටයාර 549,740 ක් ආවරණය වන දකුණු පළාත ගාල්ල, මාතර හම්බන්තොට යන දිස්ත්‍රික්ක තුනෙන් සමන්විත වේ. මෙහි වෙසෙන මුළු ජනගහනය මිලියන 2.4 කට වඩා අධික වන අතර, එය ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහනයෙන් 13% ක් පමණ වේ. දකුණු පළාතේ ඇති සම්පූර්ණ සංරක්ෂිත බිම් ප්‍රමාණය (උදා : අභයභූමි, වනෝද්‍යාන, දඩි රක්ෂිත ආදිය) වර්ග කිලෝමීටර් 1913.01 ක්වේ. මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු සංරක්ෂිත බිම් ප්‍රමාණයෙන් 23.27% කි. පළාත තුළ ඇති සම්පූර්ණ ස්වාභාවික වනාන්තර ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර 122,220 ක් වන අතර, එය ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු ස්වාභාවික වනාන්තර ප්‍රමාණයෙන් 5.97% ක් වේ.

මේ හැරුණු විට කුඩා බිම් ප්‍රමාණයක දේශගුණික විවිධත්වයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස (තෙත් කලාපයේ සිට වියළි කලාපය දක්වා විහිදුන) ස්වාභාවිකව පිහිටා

නිරිතදිග තෙත් කලාපීය වනාන්තර වල සුවිශේෂත්වයට මෙම ප්‍රදේශවලට ආවේණික වූ භූගෝලීය හා දේශගුණික තත්ත්වයන් හේතුවන බව නොකිවමනාය. විශේෂයෙන් මෙම ප්‍රදේශවල ඇති වනාන්තර සැලකිය යුතු පරිණාමික ලක්ෂණ පෙන්වන බවත් ඒවා අවුරුදු මිලියන සියයකට වඩා පැරණි 'ඩිකෑන්' ශාක ප්‍රජාවට සම්බන්ධකම් ඇති බවත්, විද්‍යාඥයින් විසින් පෙන්වා දී ඇත. මේ හැරුණු විට අතීතයේ පෘථිවියේ භූගෝලීය පරිණාමයන් සැලකූ කල 'ගොන්ඩ්වානා' ඉඩම් වලට අයත්ව ආසියානු මහද්වීපයේ පැවති ශාක ප්‍රජාවන් හි ලක්ෂණ තවමත් නොනැසී මෙම වනාන්තර වල දක්නට ලැබෙන බව සලකනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ වනාන්තර වල හඳුනාගෙන ඇති ශාක විශේෂ 3360 න් ශාක විශේෂ 879 ක් ඒකදේශීය වේ. ඒවායින් 90% ක් නිරිතදිග තෙත් කලාපීය වනාන්තර වල ඇත. ඒවායින් 399 ක් වදවීමේ

"ශ්‍රී ලංකාවේ වනාන්තර වල හඳුනාගෙන ඇති ශාක විශේෂ 3360 න් ශාක විශේෂ 879 ක් ඒකදේශීය වේ. ඒවායින් 90% ක් නිරිත දිග තෙත්කලාපීය වනාන්තර වල ඇත. ඒවායින් 399 ක් වදවීමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇති බව මැනකදී කරන ලද අධ්‍යයනයක දී හෙළි වී ඇත."

ඇති සිත්ගන්නා සුළු පරිසර පද්ධති කිහිපයකට දකුණු පළාත උරුමකම් කියයි. වනාන්තර, තෘණබිම්, ලදු කැලෑ, තෙත් බිම්, ගංඟාශ්‍රිත පරිසර පද්ධති මෙන්ම වෙරළාසන්න සහ සමුද්‍රික පරිසර පද්ධති ආදී විහේදන රැසකට හිමිකම් කියන දකුණු පළාත ශ්‍රී ලංකාවේ පමණක් නොව මුළු ලෝකයේම ජෛව විවිධත්වය අතින් ඉතා සුවිශේෂී ස්ථානයක් උසුලනු ලබයි. මෙම දකුණු පළාතේ දක්නට ලැබෙන වර්ෂා වනාන්තර ලොව කිසිවකට නොදෙවෙනි ජෛව විවිධත්වයකට මෙන්ම ඒකදේශීයතාවයකටද උරුමකම් කියයි. නමුත් මෙම කලාපය මත ඇති අධික තර්ජනය හේතුකොට ගෙන එය ගෝලීය වශයෙන් සංවේදී කලාපය (Hot spot) යටතට වැටේ.

අපරට කුඩා රටක් වුවත් ආර්ථික අතින් පහළ මට්ටමක සිටියත් ජෛව විවිධත්වය අතින් අනෙක් සියළුම ආසියාතික, අප්‍රිකානු හා යුරෝපා රටවල් අභිබවා සිටී. 1990 දී ශ්‍රී ලංකාවේ පර්යේෂණ කටයුතු කළ පරිසර විද්‍යාඥයකු වන 'නෝමන් මෙයර්' විසින් මෙම තත්ත්වය ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාවගේ අවධානයට යොමුකර ඇත. මේ නිසා ලෝකයේ සුවිශේෂ වනාන්තර 18 අතරට ශ්‍රී ලංකාවේ නිරිතදිග තෙත් කලාපීය වනාන්තර ද ඇතුළත් කර ඇත. මෙම

තර්ජනයට ලක්ව ඇති බව මැනකදී කරන ලද අධ්‍යයනයකදී හෙළිවී ඇත. සත්ව විශේෂ සැලකූ කලද මත්ස්‍යයන්, පක්ෂීන්, උරගයින් හා උභයජීවීන් 76% ක් මෙම තර්ජනයට ලක්වී ඇත. මෙයට ප්‍රධාන හේතුව වී ඇත්තේ මෙම වනාන්තර කෙරෙහි ඇති මිනිස් බලපෑම් දිනෙන් දින උග්‍රවීමයි. මැනකදී කරන ලද අධ්‍යයනයන් අනුව මෙම වනාන්තර අවට වෙසෙන ග්‍රාමීය ජනතාව විසින් ශාක විශේෂ 75 ක් පමණ ඔවුන්ගේ දෛනික අවශ්‍යතා සඳහා ලබාගන්නා බව පෙනී ගොස් ඇත. මේ හැරුණු විට සිංහරාජය වැනි වනාන්තර නැරඹීමට පැමිණෙන අයගේ සංඛ්‍යාව විශාල ලෙස ඉහළ ගොස් ඇත. ඒ සමගම ඔවුන්ගෙන් ඇතිවන බලපෑම්ද උග්‍ර වී ඇත. උද්‍යෝගයක් ලෙස 1999 දී සිංහරාජය නැරඹීම සඳහා පැමිණි දේශීය හා විදේශීය සංචාරකයින් සංඛ්‍යාව සැලකූ කල 30,000 ක් පමණ වේ. ප්‍රවේශ පත්‍ර තිකුත් කිරීමෙන් හා නවාතැන් පහසුකම් සැපයීමෙන් ලද ආදායම රු. ලක්ෂ 15 ක් පමණ වේ. මෙම තත්ත්වය සිංහරාජයේ පැවැත්මටද තරමක තර්ජනයක් වී ඇත.

නිරිතදිග තෙත් කලාපයේ ඇති මෙම ස්වාභාවික වනාන්තර අතරින් කන්තෙලිය, දෙදියගල හා නාකියාදෙනිය වනාන්තර වලට විශේෂ ස්ථානයක්

හිමිවේ. මෙම වනාන්තර තුනෙහිම සිංහරාජ වනාන්තරයේ සියළු ජෛව හා උද්භිද විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ ඇති අතර, ප්‍රමාණය හෙක්. 10139 ක් වේ. මෙම වනාන්තර 3 ම එකට පිහිටා ඇති බැවින් 'කන්තලිය-දෙදියගල-නාකියාදෙනිය' (KDN) සංකීර්ණය ලෙස හඳුන්වමු.

ශිංගහ, කන්තලිය ඔය, උඩගම දෙළ, ගෝම දෙළ, දිගිලි ඇළ ආදී ජල මාර්ග ගණනාවක් මෙම වන සංකීර්ණයෙන් පෝෂණය වේ. උද්භිද ලක්ෂණ සලකා බැලූ කල බටුනා, කුරුම්බැටිය, වැලිපියන්න, කීන, බෙරලිය, කිනියදුන් ආදී ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික ශාක විශේෂ වියත් ස්ථරයේ බොහෝවිට දක්නට ලැබේ. හැඩවක, මලබොඩ, දියනා හා කටුමොද වැනි ශාක විශේෂ උපවියන්ද මඩොල්, අකුකැටිය,

◆ **සිංහරාජ, කන්තලිය, දෙදියගල හා නාකියාදෙනිය වනාන්තර වල සත්ව/ශාක විශේෂ විවිධත්වය හා එහි ඒක දේශීයතාවය**

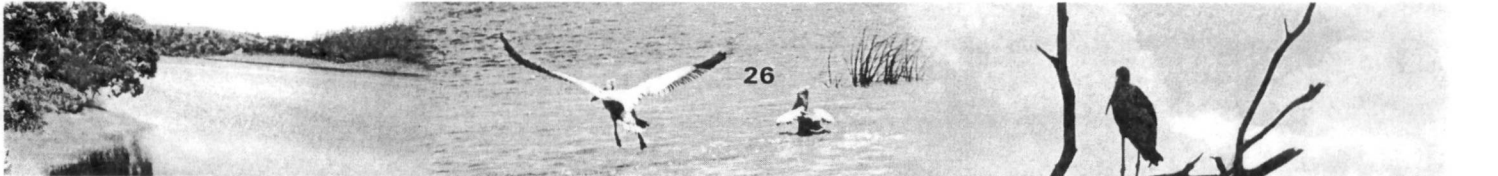
අද වන විට මෙම වනාන්තර සංකීර්ණය එය වටවී ඇති ගම්මාන, කුඩා පරිමාණයේ කේ වගාවන්, හේන් වගාවන්, ගෙවතු, කුරුඳු වගා ආදී විවිධ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් මගින් දැඩි පීඩනයකට භාජනය වී ඇත. මේ හැරුණුවිට අනවසර දැව කැපීම, දඩමස්, මීපැණි, කිකුල් පැණි, පැණි නිෂ්පාදන හා වෙනත් ගෘහ කර්මාන්ත සඳහා අවශ්‍ය දැව නොවන ද්‍රව්‍ය, වේවැල්, බට හා වෙනත් කුඩා ශාක ආදිය ලබාගැනීමටද මෙම වනාන්තර පාත්‍රවී ඇත. මේ නිසාද මෙම වනාන්තර සංකීර්ණයට ඇති වී ඇති බාහිර මිනිස් බලපෑම ඉතා උග්‍රවී ඇත.

	සිංහරාජ	කන්තලිය	දෙදියගල	නාකියාදෙනිය
අරටුව සහිත ශාක විශේෂ				
මුළු ගණන	337	234	188	234
ඒක දේශීය විශේෂ ගණන	192	155	124	132
දුර්ලභ විශේෂ ගණන	10	3	0	0
ජාතික වශයෙන් වදවීමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇති විශේෂ ගණන	30	26	18	23
ගෝලීයව වදවීමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇති විශේෂ ගණන	116	106	87	84
සත්ව විශේෂ				
මුළු ගණන	107	60	47	62
ඒක දේශීය විශේෂ ගණන	50	25	17	31
දුර්ලභ විශේෂ ගණන	3	0	0	2
ජාතික වශයෙන් වදවීමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇති විශේෂ ගණන	37	13	10	16
ගෝලීයව වදවීමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇති විශේෂ ගණන	3	1	0	2
මුළු ශාක හා සත්ව විශේෂ ගණන	444	294	235	296
මුළු ඒක දේශීය විශේෂ ගණන	242	180	141	163
ඒක දේශීයත්වය	54.50%	61.20%	60%	55%

ගල්වෙරළ ආදී විශේෂ යටිවියන්ද කපස්සර ආදී පර්ණාංග විශේෂ ද බහුලව ජල මාර්ග ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබේ. පේරනඹල, තාපස බුලත්, වල්ගම්මිරිස්, වෙනිවැල්, පුස්, වේවැල් ආදී වැල් වර්ගද බහුලව දක්නට ලැබේ. මේ හැරුණු විට මීමින්නන්, ඕලු මුවා, ගෝනා, මුගටියා, ඉත්තෑවා, දඬුලේනා, දිවියා, කඳු වඳුරා වැනි ක්ෂීරපායීන්ද දෙමලිච්චා, අවිච්චියා, කොට්ටෝරුවා, සැලලිහිණියා, වල් ඇටිකුකුළා, කාහි බෙල්ලා, වලි කුකුළා වැනි පක්ෂීන්ද උභය ජීවීන් හා මත්ස්‍ය විශේෂ සහ උරගයින් විශාල සංඛ්‍යාවක්ද මෙම වන සංකීර්ණයේ දක්නට ලැබේ. මෙම වනයේ ජෛව විද්‍යාත්මක වැදගත්කම පහත දැක්වෙන වගුවෙන් පැහැදිලි වේ.

මේ හැරුණුවිට වනාන්තර අවට වෙසෙන ජනතාවගෙන් 85% ක් පමණම කෘෂිකර්මය මත යැපෙන අය වන අතර ඉතිරි අය එදිනෙද කරනු ලබන විවිධ කාර්යයන්ගෙන් තම ජීවනෝපාය සරිකර ගන්නා අයවේ. ඔවුන් ආර්ථික අතින් පහත් මට්ටමක සිටින අය වන අතර ඔවුන්ගෙන් වනාන්තර වලට සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති බවද නොකිවමනාය.

මෑතක් වන තුරු නිරිතදිග ප්‍රදේශයේ වැසී වනාන්තරවලට අප විසින් වැඩි අවධානයක් යොමු නොකරනු ලැබුවත් නැරඹීමට හා අධ්‍යයනය සඳහා වර්තමානයේ යන අයවළුන්ගේ සංඛ්‍යාවද ඉතා සීඝ්‍ර ලෙස ඉහළගොස් ඇත. නමුත් මෙම ප්‍රදේශවල ඒ

සඳහා ඇති පහසුකම් ඉතා අවම වේ. මාර්ග, ඉඳුම් හිටුම්, ආහාරපාන පහසුකම් ඉතාම අවම මට්ටමක පවතී. මෙම වනාන්තර සංකීර්ණයේ ජෛව විවිධත්වයේ වැදගත්කම හා පරිසර සංචාරකයින්ගේ දැඩි ඉල්ලුම සලකා 'නිරිතදිග තෙත් වැසි වනාන්තර සංරක්ෂණ ව්‍යාපෘතිය' සැලසුම්කර ඇත. ඉදිරි වසර 5 පුරා මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වේ.

මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් කන්තෙලිය-දෙදියගල-නාකියාදෙනිය වනාන්තර අවට ප්‍රදේශවල ග්‍රාමීය සංවිධාන සමග සමීප සම්බන්ධතාවයකින් කටයුතු කරමින් එම ප්‍රදේශවලට ආවේණික වූ ග්‍රාමීය

කිරිමටද සැලසුම් කර ඇත. මේ හැරුණු විට තෝරාගත් ග්‍රාමීය තරුණ තරුණියන් කණ්ඩායමක් පුහුණු කර ඔවුන් මග පෙන්වන්නන් ලෙස සේවයේ යෙදවීමටත් මෙම වනාන්තර වල ආරක්ෂාව සඳහා ග්‍රාමීය සංවිධාන, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්ෂේත්‍ර කාර්ය මණ්ඩල වල සහායට යොදවා ගැනීමටත් සැලසුම් කර ඇත. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන අරමුදලේ විශ්ව පරිසර සහයෝගීතා වැඩසටහන යටතේ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සැපයේ. මෙම ව්‍යාපෘති සඳහා වැයකරන මුළු ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණය රු. මිලියන 78 ක් පමණ වේ.

දිය දහරක සිසිලසඳ සමඟින් - සිංහරාජය

චන්දන චන්දන චන්දන චන්දන චන්දන චන්දන චන්දන චන්දන චන්දන චන්දන

කර්මාන්ත පිළිබඳ පුහුණුවක් ලබාදී ඔවුන්ට අරමුදල් සපයා එමගින් ඔවුන්ගේ ආදායම් මාර්ග වැඩි දියුණු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. මේ හැරුණු විට ඉහත වනාන්තර වල මායිම් පැහැදිලිව හඳුනාගෙන ඒවා ස්ථිරව සලකුණු කිරීම, දැව නොවන වාණිජ ද්‍රව්‍ය නිරසාර ලෙස ලබාගැනීම සඳහා වැඩ පිළිවෙලක් සැකසීම, පරිසර සංචාරක කර්මාන්තය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා කන්තෙලිය, කොස්මුල්ල, පිටදෙනිය හා මෝනින් සයිඩ් යන ස්ථානවල සංචාරකයින් සඳහා සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන හා සංචාරක නිවාස තැනීම මෙම ව්‍යාපෘතියට ඇතුළත්ය. දැනට මාර්ග පහසුකම් නොමැති මෙම ප්‍රදේශවල ජනතාවගේ හා සංචාරකයින්ගේ පහසුව තකා කන්තෙලිය හා පිටදෙනිය ප්‍රදේශ වල පාලම් හා මාර්ග අළුත්වැඩියා

2000 වර්ෂයේ අගෝස්තු මස ආරම්භ වූ මෙම ව්‍යාපෘතිය 2004 දක්වා ක්‍රියාත්මක වීමට නියමිතය. මේ හැරුණු විට ව්‍යාපෘතිය මගින් 1995 දී අනුමත වන ප්‍රතිපත්තියේ හා මහා වන සැලැස්මට අනුකූලවම සියළු වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක වන අතර දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්ය මණ්ඩලයට සහභාගීත්ව කළමනාකරණය පිළිබඳ නව අත්දැකීම් ලබා ගැනීමටද හැකිවේ.

එච්. ඩී. ගුණවර්ධන
නියෝජ්‍ය වන සංරක්ෂක

